

Vítkovská dominanta

Vážení čtenáři,

v měsíci srpnu a září pro vás oddělení kultury Městského úřadu ve Vítkově ve spolupráci s Římskokatolickým farním úřadem ve Vítkově připravilo výstavu „Vítkovská dominanta: známá – neznámá“.

V krátkosti si dovoluji připomenout, že výstava byla instalována v novogotickém farním kostele Nanebevzetí Panny Marie ve Vítkově, trvala od 15. srpna do 12. září 2003 a byla tvořena několika okruhy: seznámení s historií stavby od prvních úvah o jejím vzniku až po současnost, vč. prohlídky hlavní a vedlejších lodí, presbytáře a sakristie; výstava liturgických oděvů, které patří k vybavení zdejšího kostela; ukázka bohoslužebných předmětů; výstava obrazů Josefa Coufala, Viktora Pruska, Oldřicha Kříže, Josefa Kříže a Adolfa Krauseho.

Zahájení byla slavnostní vernisáž v pátek 15. srpna za přítomnosti starosty města Ing. Pavla Smolky a vítkovského pana faráře P. Mgr. Miloslava Šmahlíka. Z významných hostů přijal pozvání generální vikář Diecéze ostravsko-opavské Mons. Mgr. Marcel Tesarčík a starosta polského družebního města Kalety pan Dr. Józef Kalinowski. Zahájení pokračovalo v sobotu slavnostním koncertem, na kterém zazněly známé skladby J. S. Bacha, J. Segera, P. Ebena a dalších velkých mistrů chrámové hudby v podání Martina Jakubíka a jeho hostů. Koncert slovem doprovodil a přítomné s historií kostela seznámil pan Bohumil Dostál. V neděli v 10.00 hodin byla v kostele slavnostní mše, sloužená generálním vikářem.

Výstava pak byla otevřena každou sobotu a nedělí od 16.00 do 18.00 hodin a v měsíci září ji v týdnu navštívili žáci základní školy na Opavské ulici a vítkovského gymnázia.

A teď trochu statistiky:

výstavu navštívilo: 300 dospělých a 429 dětí a žáků
koncert navštívilo: 70 dospělých a 5 dětí
slavnostní mši: 300 dospělých a dětí (dle našeho odhadu)
na vstupném z výstavy se vybralo: 5.145 Kč
na vstupném z koncertu se vybralo: 3.550 Kč
na sbírce do pokladničky umístěné v kostele se vybralo: 19.582,60 Kč
prostředky zaslané na zveřejněný účet: 2.700 Kč
celkový výtěžek ze sbírky: 30.977,60 Kč

Výtěžek ze sbírky bude použit na opravu velkého lustru v hlavní lodi. Vzhledem k tomu, že rozpočet na tuto rekonstrukci je více než jedenkrát tak vyšší než je výtěžek sbírky, rozhodl se spolek pro obnovu a údržbu památných objektů, který působí ve Vítkově, že chybějící částku 40.000 Kč dodá ze svých financí.

A teď vám, vážení čtenáři, kteří jste nás o to na výstavě žádali a vám, kteří jste výstavu nemohli nebo nestihli navštívit, dovoluji předložit několik informací o této bezesporu zajímavé stavbě.

Něco málo na úvod

Ve Vítkově byl původně pouze jeden kostel na hřbitově, tzv. malý kostel. Jelikož malý prostor nevyhovoval velkému počtu věřících, bylo již delší dobu pomýšleno na stavbu nového chrámu Páně a v létě roku 1905 byl ve Vítkově přičiněním starosty Antonína Onderscheky ustaven spolek pro stavbu kostela, jehož předsedou se stal sám starosta, jeho náměstkem byl jmenován starosta Horní Vsi František Domes a pokladníkem byl tehdejší farář P. Hans Hermet. Jméno vůčihrdně vzrůstalo. Ke stavbě kostela byl zakoupen pozemek Julia Hanala o výměře 11 580 m², a to na vyvýšenině severně od hřbitova.

Ze šedesáti došlých návrhů na stavbu kostela byl určen k provedení návrh Václava Matusche z Vejprtu. S pozemními pracemi bylo započato 27. září 1909. Počátkem roku 1914 byla stavba kostela již dokončena, avšak válka brzdila zajišťování

vnitřního zařízení, takže teprve 15. října 1918 mohl být chrám vysvěcen.

Z historie

Jak již bylo uvedeno, kostel byl zbudován stavitelem - architektem Václavem Matuschem v tehdy moderním novogotickém slohu z místního materiálu - kamene. Stojí na vyvýšeném místě na východní straně města, je zdaleka viditelný a dodává celému městu pěkný vzhled. Je zajímavé, že v kronice města je toto místo označeno jako nevhodné, nezapadající do krajiny, což vyplývalo zřejmě z toho, že město bylo malé a kostel byl vlastně na jeho okraji. Dnes je kostel již součástí městské zástavby. Novogotika krásí i vnitřek chrámu. Klenutí, malovaná okna, oltáře, zpodobnění, křížová cesta, umístěná na silných zdech i každý další předmět dodržuje daný sloh. Zvláště vyniká nádherný hlavní oltář, zhotovený firmou Ferdinanda Stufflesera z Grodnaru, údajně z vítkovského lípového dřeva.

Chrám je prostorný, světlý, příjemný, pojme 2 000 osob. Pro tyto přednosti je nazýván „vítkovskou katedrálou“. Krásné malby oken v presbytáři zajišťovala firma Richarda Schleina z Grottau. Ve vstupním prostoru kostela je umístěna vzpomínková tabule vojákům padlým za 1. světové války.

Kostel je stavěn ve tvaru kříže, což je typické pro starou i novou gotiku. Má jednu hlavní loď s vysoko žebrovanou klenbou, což je jedna ze zvláštností tohoto chrámu. Klenba je zhotovena z jutového materiálu máčeného v sádře a je zavěšena na železné nosníky upevněné u krovu. Mezi klenbou a krovem jsou dřevěné lavice, po kterých je možno přejít, na klenbu se nevstupuje. Vedle hlavní lodi jsou dvě boční, které jsou podstatně nižší, každá má boční oltář. Další zvláštností je, že kostel je stavěn z místního kamene, a to hlavně z toho, který se získal při kopání základů.

Za zmínku stojí i zajímavá událost, která se stala při kopání základů kostela. Ač kostel stojí na kopci, což je kamenitý útvar, při kopání základu překvapil dělníky silný pramen vody, který vytryskl z tohoto kamenitého kopce. Voda posloužila pro celou stavbu, pramen je dodnes činný. Pod sakristií musela být proto zbudována šachta, ze které je voda odváděna zřejmě do kanalizace.

Pro okna byly zvoleny světlé tóny skel, které na rozdíl od staré gotiky vnitřek kostela zjasňují, není zde ta typická šerost a vznešené přitímní.

Velmi zajímavé jsou údaje o finančních nákladech stavby dle kroniky. Samotná stavba si vyžádala náklady 249 000 korun rakouských,

řezbářské práce na hlavním oltáři	10 000 korun rakouských,
čtyři boční oltáře	50 000 korun rakouských,
čtyři zpodobnění	6 000 korun rakouských,
kazatelna	5 000 korun rakouských,
křtitelnice	3 000 korun rakouských,
36 dubových lavic	7 200 korun rakouských,
lavice na kůru	1 000 korun rakouských,
varhany s motorovým pohonem	76 000 korun rakouských,
čtyři velké zvony	76 000 korun rakouských.

V seznamu výdajů založeném v archivu města Vítkova jsou desetitisícové položky za vybavení kostela bohoslužebnými rouchy a jinými potřebami. Zvony byly zakoupeny ze sbírek mezi obyvatelstvem města a okolí. Byly posvěceny 15. srpna 1926.

Na konci druhé světové války byl dělostřeleckou palbou poškozen také gotický chrám. Jeden granát urazil rameno kamenného kříže nad střechou, jiný rozbil okna, přičemž tlak vzduchu vyrazil mnoho tabulí malovaných oken, tím vznikla škoda asi půl milionu korun. Chrám však byl opraven ze sbírek a stát-

20. června 1946 se slavilo první Boží tělo a 28. září v den svátku národního svétce sv. Václava byl tento chrám znovu vysvěcen, neboť byl znesvěcen ruskými vojáky, kteří zde měli ustájeny koně. 13. května 1947 zde byly na 10 min. vystaveny ostatky sv. Vojtěcha. 28. června 1947 se uskutečnilo sv. biřmování biskupem Dr. Stanislavem Zelou.

Zvony

Kostelní zvony jsou velmi cennou historickou památkou. Jejich přesný popis pořídil v roce 1978 zejména dr. Šrámek z opavského archívu. Dostaly se k nám těsně po válce, kdy byly původní čtyři zvony zničeny. Dva z nich visí v současné době ve věži velkého kostela. Největší zvon, sv. Josef o průměru 110 a výšce 103 cm, vážící 840 kg, byl ulit v roce 1630 zvonařem Hansem Knauffem. Dostal se k nám složitou cestou ze zvonice ve Fulneku. Druhý z nich, sv. Markéta (průměr 88, výška 80 cm, váha 225 kg), je dílem slavného opavského zvonaře Christiana Hofmana a pochází z roku 1666. Původně visel ve farním kostele v Čermné. Nejmenší a také nejmladší ze zvonů nese značku firmy Hiller z Brna a letopočet 1926. Jako jediný nebyl za války rekvírován a spolu se zvonkem ze sanktusové věže byl před lety transportován na věž starého kostela. Zde ovšem neplní své poslání, neboť instalovaný elektrický pohon je prakticky od začátku nefunkční.

Zvony z velkého kostela jsou ovládány, stejně jako kdysi, lidskou silou a dávají se do pohybu nejen o církevních svátcích, ale také při významných občanských událostech, např. na začátku nového roku. Zatímco velký sv. Josef bývá rozhoupán jen několikrát do roka, sv. Markétu je možno slyšet každou neděli.

Opravy kostela

Od roku 1973 byla opakovaně požadována oprava střechy, neboť do kostela silně zatékalo a původní břidlicová střecha byla hodně poškozena. Až v roce 1975 byla střecha částečně, ale nekvalitně opravena opavským podnikem. V kostele se začal ukládat různý stavební materiál a střechou zatékalo dále. V roce 1977 navštívili Vítkov danští turisté a když byli uvedeni do zničeného chrámu, nabídli zdarma potřebný materiál na opravu z Dánska, ale nabídka byla odmítnuta a nesměla se uskutečnit. Až v roce 1978 byla střecha doopravena, materiál z lešení byl opět uložen v chrámu. Ovšem nyní nastal problém, jak pokrýt hlavní věž, což byla skutečně velmi nákladná záležitost, na kterou nebyly finance. Opět se našlo řešení u dobrých lidí a zasáhli horolezci, kteří s menším nákladem, bez stavění lešení hlavní věž během léta oplechovali.

V době komunistické éry byl kostel terčem pro vandaly, kteří postupně vytloukli malovaná okna. Opět zasáhli věřící, konají sbírky, ale náklady jsou příliš vysoké. Postupně se tedy okna opravují, kamenné rámy zpevňují a skla jsou chráněna drátěnou mříží.

Jsou pořádány sbírky mezi občany na opravy kostela. Z jejich výtěžku bylo možno zahájit rekonstrukci elektroinstalace, opravu náterů střechy, vnitřních omítek, kanalizace, schodů a odvodnění kostela.

U vchodu do chrámu je instalována socha sv. Marka, která stávala na náměstí jako morový sloup. Za války byla nacisty odstraněna, ležela v kamenictví a nyní našla opět své důstojné místo. Od 27. 12. 1987 je chráněna památkovou péčí.

28. 4. 1994 byl novogotický kostel Nanebevzetí Panny Marie, socha sv. Marka a městský park prohlášen za kulturní památku.

V současné době se v chrámu konají půlnoční mše v době vánočních svátků a koncerty vážné a duchovní hudby.

Výpis z farní kroniky

1946

V neděli 14. 7. 1946 byly ve Vítkově poslední německé bohoslužby. V den národního svétce sv. Václava dne 28. 9. 1946 byl znovu vysvěcen nový kostel, který byl ruským vojskem znesvěcen při frontě v květnu r. 1945. Rusové měli v kostele ubytováni koně.

Mše sv. se ve velkém kostele sloužily od nového vysvěce-

ní do října tohoto roku. Přes zimu 1946-1947 byly bohoslužby konány ve starém hřbitovním kostele.

1947

Od Květné neděle 1947 až do podzimu opět v novém kostele (od podzimu 1947 až do 5. 6. 1949 pak opět ve starém kostele).

Rok 1947 je zasvěcen sv. Vojtěchu. Letos je tomu 950 let od jeho smrti. Lebka sv. Vojtěcha byla tohoto roku vozena od města k městu. Také ve Vítkově zastavily se ostatky sv. Vojtěcha na 10 minut. Bylo to dne 13. 5. 1947. Lebku pod skleněným poklopem přivezl P. František Géla, děkan ze Soběchlebs.

Dne 28. 6. bylo zde sv. biřmování, biřmoval biskup Dr. Stanislav Zela. Před sv. biřmováním byla fara důkladně opravena: byla dána nová omítka na farní budově i na hospodářských staveních, pokoje vymalovány a postavena zezadu nová veranda.

1948

Co nového se pořídilo: byla koupěna tři nová antipendia na oltář: bílé v ceně 4.780 Kčs, zelené 4.620 Kčs a fialové 4.786 Kčs. Dvě antipendia na kazatelnu: bílé v ceně 2.200 Kčs a zelené 3.330 Kčs. Dále zelený pluviál za 5.400 Kčs, bílá štola zlatem vyšívaná stála 1.360 Kčs. Bílá přikrývka na pultík za 345 Kčs a čtyři černé birety pro ministranty po 120 Kčs. Ještě bylo koupeno bílé vélum k požehnání za 2.442 Kčs. Všechno koupili naši farníci. Necht' všemohoucí Bůh žehná jejich práci a jejich obětavost stonásobně odmění.

V novém kostele byla dokončena oprava malovaných a figurálních oken. Opravy prováděla firma Krejčí z Brna – Řečkovice. V listopadu 1947 byla okna, jež byla válkou silně poškozena a některá úplně zničena, vyňata a zavezena do Brna na opravu. Část oken byla zasazena v červnu 1948, ostatní pak v září. Oprava byla dokončena 10. září. Opravné práce řídil sám pan Eduard Krejčí a pan Jan Kašpárek. Byli to opravdoví obětaví a pilní umělci. Oprava oken stála 278.461 Kčs. Do konce roku bylo na okna dáno 87.930 Kčs. Tato částka byla získána kostelními a domovními sbírkami a dary. Tyto peníze jsou opravdoví požehnané, zkropené potem našich farníků. Stát neposkytl žádné podpory, ačkoliv Vítkov dostal sám v tomto roce 3 miliony na opravy, na kostel nebylo dáno nic. Nepomohly ani prosby, ani žádosti, ani osobní intervence. Kostel byl nově vybielen a znovu položena dlažba.

1949

Dne 22. 5. uhořel blesk do nového kostela. Způsobil značné škody na elektrickém vedení, na varhanách i na nových oknech. Pojišťovna hradila 34.000 Kčs.

Od svátků svatodušních 5. 6. konají se bohoslužby stále v novém kostele. V červnu došla radostná zpráva, že byly repatriovány dva zvony. Byly nalezeny v Hamburku a dne 10. 6. odeslány ze stanice Hrobce u Teplic-Sanova. V den sv. Václava 28. 9. byly zvony znovu posvěceny a vytaženy na věž (pozn. přepisovatele: časem se ukázalo, že toto nejsou původní vítkovské zvony – viz. popis na jiném místě výstavy).

Ve svátek Nanebevzetí Panny Marie (15. 8.) byl večer ve 20 hod. svécen „památník padlých a umučených“ v předsíni kostela.

1950

Byl pozlacen svatostánek, věčné světlo a svícny. Větších oprav nebylo podniknuto.

1951

V neděli 21. 10., na vítkovský karmáš, posvěcen a poprvé použit nový kostelní rozhlas. Pořízen za obnos asi 16.000 Kčs. Nutno však stále zkoušet umístění tlampačů, neboť akustika je přesto ještě nedokonalá.

1952

Dvakrát zde byli letos varhanáři z Krnova, a přece nejsou varhany ještě v pořádku. Byla opravena střecha jak klempíři, tak pokrývači a to na kostele i na faře. Dvakrát zde byl též p. Krejčí z Brna opravovat barevná okna, která kluci rozbíjeli jakoby naschvál. Dva chytil pan kostelník Reček a odvedl na SNB, načež to ustalo.

1953

Od farního úřadu ve Starých Oldřůvkách zakoupeny zánovní svícny. Tyto byly zase dány Farnímu úřadu v Opavě výměnou za 6 gotických svíců pro nový kostel, takže nyní jsou všechny svícny na všech oltářích stejné.

Opravena dřevěná stará socha Panny Marie Bolestné, vyhozená na půdě. Připevněna na malá nosítka a každý měsíc konán průvod v kostele s touto sochou. Poprvé ji nesly ctihodné sestry, pak 4 ministranti, družičky malé i velké, mladíci, muži, ženy, 4 charvátky a o odpustu v srpnu 4 kněží: P. Zigmund, P. Klič, P. Juchelka, a P. Krakovič.

1955

Dne 17. 1. byla ve Vítkově velká vichřice. Začala kolem 8 h. ráno. Na náměstí létaly šifry ze střech. Ve věži kostela vichřice vypáchla okenici ze západní strany. Kostelník Reček, p. Jackel a provizor ji s napětím všech sil zasadili a zavřeli. Připadali jsme si tam jako na lodi na rozbouraném moři. Vichřice vypučila barevná skla v místnosti u hodin, strhla plechy na věži a mnoho šifrů. Také střecha fary od západu poškozena. Brzy provedeny opravy pokrývačské i klempířské na střechách obou kostelů a fary. Věž ponechána, až se najdou schopní odborníci.

Dne 25. 6. provedena oprava varhan a ladění za 1.166,70 Kčs. Zaskleny a natřeny věžní hodiny panem Otto Werner z Větkovic za 900 Kčs. Hodiny též osvětleny a na budoucí pohon elektrických zvonů zavedeno vedení až ke zvonům, což stálo asi 5.000 Kčs. Hradila obec.

Na první neděli adventní jsme se přestěhovali do starého kostela. Lidé si pochvalovali teplo oproti novému kostelu.

1956

Tento rok byl rokem opravy věže po vichřici z minulého roku. Nejprve jednáno se speciální firmou z Nítry na Slovensku, která podala návrh opravy za 70.000 Kčs. Dle informací však to není firma spolehlivá. Pak jednáno s Okresním stavební podnikem ve Vítkově (Odry). Ten však neměl potřebné zařízení ani pracovníky. Konečně se přihlásil p. Vladimír Poláček, břídlíčník a pokrývač z Plzně, který si vyrábí břídlíce v lomu v Zálužné, že nám to opraví. Žádá žebře dovnitř a malé lešení z venku. K tomu přibírá p. Evžen Záhumenský z Vítkova a otec a syn Kolovratové z Lesních Albrechtic. Lešení zhotoveno v květnu: trámy zapůjčil MNV, ostatní kulatinu dodaly státní lesy. Zhotovili ve věži několik podlaží, jež tam již zůstanou. Desky vzaty ze staré farské stodoly. Klempířské práce provedl p. Stanislav Kopunec z Budišova. Pracovali po 3 týdny od rána do tmy. Zhotovili několik nových oken: jedno hned pod křížem a čtyři nad hodinami, jedno na hřebeni střechy u věže. Dle posudku stavitele ze státní pojišťovny práce provedena velmi dobře. Pokrývači začali 16. 7. a skončili 11. 10. Ovšem nepracovali zde stále, nýbrž asi polovici času si vyráběli břídlíce pro opravy v Čechách. Opravili celou hlavní věž, čtyři věžky i sanktusovou věžku. Pan Poláček použil sedačky na kladkostroj a jezdil kolem věže na tom. Zavěšeno hned pod křížem. Proklepal každý kámen. Pokrývači se stravovali na faře, též zde bydlili. Pod křížem je na břídlících vyškrabáno: „Květen 1913 – 13.8. Jan Jüstel, otec 43r.; Rudolf Jüstel, syn; Oskar Koblowsky 16 r. a ještě jeden 27 r.. Další opravy: 1919, 1923 (menší), 1928 (velká), 1935 Jüstel syn, 1938, 1941 menší, 1945 1.5. a 1.XI. větš (měl 48 roků)“. Přijem na tyto opravy: Krajský národní výbor v Ostravě = 5.000 Kčs (tolik právě dělaly daně), Státní pojišťovna v Opavě = 39.000 Kčs, Farní úřad ve Vítkově (sbírky a dary) = 16.468,97 Kčs. Právě tolik, tj. 60.468,97 Kčs, bylo celkové vydání na tyto opravy.

Rozměry střech nového kostela: hlavní klenba 1200 m², hlavní věž sama 260 m², jedna malá věžička 26,5 m², všechny čtyři 105,4 m², sanktusová věž 10 m vysoká 405 m². Hlavní věž vysoká asi 62 m. V ní 20 m vysoký strom, začíná nad hodinami, na něm nasazen kříž.

Na Karmáš 21. 10. 1956 odpoledne mohli farníci vystoupit do věže, aby si to vše prohlédli, neboť také díky jim se dilo podařilo.

1958

V září žádal Místní národní výbor, z podnětu některých občanů, přímo Arcibiskupskou konsistoř v Olomouci o převedení jednoho

z vítkovských kostelů do správy města (ke svým občanským obřadním účelům). Ta poslala žádost zdejšímu Farnímu úřadu k vyjádření. Farní úřad odpověděl, že starý kostel je také využit, že jsou tam po celý rok pohřby a v zimě všechny bohoslužby. V novém kostele je velice zima, kdežto ve starém je topení zařízení. Kromě toho je starý kostel nejstarší památkou ve Vítkově, chráněn památkovou správou, takže se tam nesmí nic přestavovat. V tomto smyslu také Arcibiskupská konsistoř potom odpověděla MNV. Na tom věc zůstala.

1959

Na půdní oblouky nového kostela pořízeny a uloženy fošny, aby se tam dalo lepší chodit při opravách.

Stolařsky opraveny všechny dveře kostela nového i starého. Potom všechny dveře nově natřeny.

Pro nový kostel zakoupena velká kamna, v nichž se pokusíme topit i v kostele.

1960

V noci z 21. na 22. 5. (ze soboty na neděli) bylo už druhé vloupání do nového kostela. Pachatel vylámá další barevné okno v sakristii, ale dál se nedostal, neboť dveře byly zamčeny. V sakristii samé se nic vzácnějšího nenacházelo. Snad ze zlosti nad tím, snad aby zahladil stopy, naházal tam bláta. Pachatel zjištěn orgány bezpečnosti: je to tentýž jako minule. Na podzim na všechna okna sakristii byly zasazeny ochranné sítě drátěné. V měsíci září konali katolíci denně brigádu na opravě hřbitovní zdi. Na 2 místech probořena (na severní straně) a šifry nahoře uvolněny. Obec dala materiál, asi 20 lidí odpracovalo asi 300 hodin. V tomto rámci byla umístěna na své místo socha sv. Huberta, poškozená za války zdejšími SA Manny. Marně čekala na opravu v místním kamenictví. Snad se jí dočká spíše na místě.

1961

Na náklad nejmenovaných dobrodinců opraveny varhany v novém kostele. Zvláště přidáno takzvané tremolo.

Protože při revisi hromosvodů na obou kostelech shledány závady, byla oprava zadána JZD Výškovic u Ostravy. Jejich pracovníci opravu provedli koncem listopadu a začátkem prosince. Přidán bleskosvod na sanktusové věžce, k němuž připojen společný svod od 2 křížů na střeše.

V neděli 25. 6. 1961 se konalo rozloučení se ctihodnými sestrami sv. Františka, které působily ve zdejší nemocnici od jejího založení. Dne 9.5.1905 sem přišly tři. Kapli měly v nemocnici od 20. 7. 1907 (byla zrušena 1. 9. 1957). Celkem jich zde působilo za tu dobu 62. Z posledních pěti sester tři odjely do důchodu do Opavy a dvě do domova důchodců v Karvině dne 30. 6. t.r..

1963

V únoru a březnu dána nová instalace v novém kostele a předělán rozhlas. Potom jsme kostel sami vyličili až po horní okna.

Od 1. 9. vytloukali okna zvláště žáci odborného zemědělského učiliště. Řezbář z Brna Vilém Bartoš doplnil řezby na oltářích v novém kostele (13. 9.).

1968

Dne 30. 6. při ranní mši oslavil administrátor P. Josef Krakovič 25 let kněžské služby. Z rodného Místřína přijely dva autobusy i se známou dechovkou Místřínanka.

Dne 30. 6. se konala v novém kostele primiční mše sv. P. Františka Adamce (rodák z Hrabůvky u Hranic), který žil ve Vítkově od r. 1946. Kněžské svěcení přijal 23. 6. v Brně od biskupa Karla Skoupého. Primice se dle všeobecného odhadu zúčastnilo asi 7.000 lidí z Vítkova a širého okolí. O 9.30 h. jsme vyšli do domu primicianta (Volkerova 259) a odtud v 10 h. zpět velký průvod do nového kostela. Šlo se kolem kaple na Budišovské ul.. Na 450 družiček, přes 50 ministrantů, 10 bohoslovců a asi 30 kněží. Řeholních sester bylo též asi deset. Průvod organizovalo asi 30 pořadatelů. Na všech zanechala nezapomenutelný dojem mohutnost a krása barev při průvodu, zvláště slováckých krojů z Místřína. Doprovázela velká kapela. Kostel byl plničký se všemi prostorami a mnoho lidí ještě stálo kolem kostela, zvláště u tlampace na evangelijní straně. Několik zdravotnic mělo co dělat především s družičkami, kterým bylo špatně z lilií. Nikomu se však

nic vážného nestalo – chvála Bohu. Kázal primiciantův břímovací kmotr, bývalý zdejší administrátor P. Bohumil Zaňka. Asistovali P. Antonín Směták, bývalý zdejší varhaník a P. Alexander Schudich, řeckokatolický farář v Ladominové(?) na východním Slovensku, který zde 17 roků pracoval jako skladník v továrně. Presbyter asistent P. Josef Krakovič. Společný oběd byl potom v Pivním pramenu. P. F. Adamec byl od 1. 8. ustanoven za kooperátora v Ludgeřovicích u Hlučína.

K 50. výročí posvěcení nového kostela byl v sobotu v 6 h. večer varhanní koncert MUDr. Karla Zaoral, který uvedl několika slovy MUDr. Švec. V kostele uspořádána výstavka dokumentů o Vítkově a zvl. o kostelu, jakož i k 50. výročí republiky. Trvala 3 týdny. Vydání mimořádné: Oprava střechy lodi 3.747,80 Kčs, oprava věže 64.403,38 Kčs.

1969

Mimořádné vydání: oprava malé věžičky sanktusové a 2 stropů na faře 20.323,44 Kčs.

1971

V listopadu opraveno okno, poškozené vichřicí v r. 1968. Místo sv. Prokopa tam dán obraz sv. Hedviky. Stálo to asi 10.000 Kčs i s lešením.

1973

V povánočním klidu začátkem února přesunul v novém kostele kameník p. Szturc se svým pomocníkem mramorovou mřížku od stupňů presbytáře o 3,5 m blíže k hlavnímu oltáři. Tak se získal prostor pro zřízení aspoň provizorního obětního stolu pro celobráci směrem k lidu.

Na podnět komise ONV byla podána žádost OSP Opava o posudek stavu střechy na novém kostele. Je v havarijním stavu.

1975

Ve dnech 7.- 10. 5. postavili farníci lešení kolem presbytáře a příčné lodi nového kostela pro generální opravu krytiny. Bylo dohodnuto, že tuto opravu provede OSP Opava.

Dne 2. 6. za stálého deště začali pracovat na kostele pokrývači OSP. Bylo sice domluveno, že břídlíci sundají tak, aby se mohla zase použít, protože ji však házeli se střechy na zem, zůstala bez poruchy jen nepatrná část břídlíci.

K opravě sanktusové věžky a kamenného kříže na štítě kostela nad presbytářem bylo třeba vybudovat mohutné trubkové lešení. Některé trámy sanktusové věžky na průsečíku hlavní a příčné lodi kostela byly silně poškozené hnilobou a červotoči. Bylo třeba je vyměnit. Pro dopravu nových trámů se musela vyspravit a zpevnit lávka na půdě nad klenbou kostela. Začátkem listopadu „v poslední minutě“ jsme opravili za války uražené rameno kamenného kříže nad vítězným obloukem. Rozpětí ramena tohoto kříže je 235 cm. Podle výpočtu tento kamenný blok (225x75x60) by vážil přes 2 tuny. Proto jediné rozumné řešení opravy bylo dobetonování uražené části. Bednění provedli tesaři OSP. Výstuž a betonování s obtížnou dopravou betonu po kbelících jsme dělali brigádnicky. Bednění jsme sundali 18.11., drobné nerovnosti vyspravili a celý kříž natřeli cementovým mlékem.

1976

Začátkem ledna vichřice smetla se střechy kostela na severní straně množství břídlíci. Jedna padající proletěla i oknem, v němž zůstala pořádná díra. Kdo to v takové výšce opraví?

V březnu, když se ukázalo pěkné počasí, dokončili klempíři oplechování malé věže (sanktusové). Před demontáží lešení bylo třeba nasvorkovat bleskosvodné lano. Nebyli však k sehnání hromosvodáři. Administrátorovi nezbylo tedy nic jiného, než aby se vyšplhal na věž a provedl tuto práci sám!

Umístění soch apoštolů v novém kostele na konsolách nebylo právě šťastné: poukazovali na to odborníci z ústavu památkové péče a referent pro zařízení kostelů u Apoštolské administratury v Olomouci. V březnu před velikonočními jsme tedy vystavili pro sochy podstavce a umístili je ve výklencích dolních oken.

Oprava věže nového kostela přináší stále problémy: Jakou krytinu? Jaké lešení? Která firma to provede? Kdo vypracuje projekt?

Teprve na začátku září dokončili pokrývači práci nad za-

kristiemi a příčnou lodí. Ke slíbenému stržení břídlíci s lodí a k provizornímu pokrytí střechy lepenkou Bohu žel již nedošlo. Nový kostel se stal skladištěm stavebního materiálu. Nejbolestnější je, že na mnoha místech do něho zatéká.

1977

Lešení, vloni zapůjčené od přerovského děkanátu, se nepostavilo pro nedostatek pracovníků OSP. Proto jsme je v červnu museli vrátit. Teprve až během srpna a září se podařilo brigádnicky postavit dřevěné lešení kolem zbývajících částí kostela. Pokrývači OSP pak v září strhali břídlícovou krytinu a nahradili ji provizorní lepenkovou. Na nové žádosti o subvenci přes doporučení MěNV dostáváme jen zamítavé odpovědi.

1978

Loď nového kostela dočkala se konečně letos nové krytiny (eternit). Klempíři a pokrývači zde pracovali od 12. 9. do 10. 10. V sobotní brigádě koncem října sundali naši muži fošny a lešení a uskladnili je na zimu v kostele.

1981

Letos v popředí našich starostí stály dvě velké akce: oplechování střechy věže nového kostela a pokračování v generální opravě starého kostela. Dne 4. 4. začala práce na věži nového kostela. Nejprve je třeba představit hlavní pracovníky: Stanislav Sychra, 39 let, Jaroslav Peter, 30 roků, oba zaměstnanci fy PRAGA Roušínov. Tito hlavní pracovníci si přibírají podle potřeby kolegy z práce. Přijíždějí vždy v sobotu ráno a pracují po celý den v sobotu i v neděli. Ke konci s nimi spolupracuje Jan Dvořáček, syn našeho kostelníka, nadšený horolezec. Pracují na lanech, jen pod nohama mají při oplechování úzké lešeníčko. Břídlíci strhali a bednění odhřebíkovali při dvou návštěvách. Po velikonočních 25.4. dostala věž první pásy krytiny. Práci zakončili 27. 9. Bohu díky, že to bylo bez úrazu; jen p. Peter se udeřil kladivem do palce. Během října pak pokrývač z Opavy vyspravil krytinu na lodi nového kostela, značně poškozenou padáním břídlíci z věže při větru a pak při opravě věže.

1984

Vedle prací u starého kostela natírala se také věž nového kostela. Natěr provedli p. Sychra a p. Peter, kteří ji před 4 roky oplechovali.

1986

Plánovali jsme přenést z nového kostela na věž starého některé zvony, aby mohly pravidelně svolávat k bohoslužbám. Všechna povolení byla obstarána, ale když se přikročilo k realizaci, zjistilo se, že věc nebude tak snadná. Dá se přestěhovat jen nejmenší z velkých zvonů a umíráček ze sanktusové věžky nového kostela. Zvon je totiž tak široký, že jen stěží projde oknem věže starého kostela. Naši muži ho vymontovali 20. prosince.

Měli jsme v plánu postavit u nového kostela sochu sv. Marka, jejíž jednotlivé díly ležely v místním kamenictví. Povolení k postavení se však vlekl a tak se podařilo vybetonovat jen základ. Další práce pro možnost mrazu by byly již riskantní.

1987

U vchodu do nového kostela, jsme 16. 10. postavili pomník sv. Marka, který byl v říjnu 1860 postaven na náměstí z vděčnosti za ukončení moru ve Vítkově (1856). Za druhé světové války byl nacisty z rasistických důvodů odstraněn (sv. Marek byl žid). Od 27. 12. je pod památkovou péčí. Pořídili jsme ochranné síť na okna nového kostela. Mládež je vandalsky vytloukala.

1988

Koncem srpna projevilo Slezské muzeum v Opavě velký zájem o pronájem nového kostela k uložení sbírek. K pronájmu sice nedošlo, ale dvě stěhovací auta různých předmětů si tam s povolením faráře na podzim provizorně uskladnili. Měli je totiž uskladněné na zámku ve Štáblovicích, ale tam se jim zřítíl dřevěný strop, zničený červotoči.

1989

Začátkem července si odvezlo Slezské muzeum své sbírky z nového kostela do svých připravených prostor. Náhodné návštěvníky, zvláště některé naše farníky, velmi zlobilo, že tam

byly uskladněny různé zemědělské potřeby.

1991

Farář P. F. Pevný se dožil (16. 2.) sedmdesátí let života. Při gratulaci zástupců města mu byl předán dar města 50.000 Kčs na opravu oken v novém kostele.

1993

V květnu provedli tři farníci opravu skel ciferníků věžních hodin. Všechna skla vyjmuli, očistili a znovu nastříkali. V některých sklech byly průstřely (ještě z války?). Rozbité čtvrtky byly vyměněny za drátěné sklo.

V září brněnská firma M-FABRICA renovovala 3 velká okna – vitráže v novém kostele. Další stavební firma TREY z Hranic na Mor. zpevnila kamenné rámy oken. Celkové výdaje za opravu a usazení oken činily 175.000 Kčs. Farníci na opravená okna namontovali ochranná síta.

1994

Na jaře stejná firma z Brna jako vloni demontovala 3 velká okna z nového kostela a odvezla do dílen k restauraci. Teprve koncem září byla okna znovu instalována. Na opravě kamenných rámu pracovala opět firma TREY z Hranic. Ochranná síta na okna obnovila a zasadila obětavá skupina farníků.

Nový kostel, i když zatím není užíván k církevním účelům, je využíván pro různé duchovní koncerty. Ty se uskutečnily letos tři.

Poznámka přepisovatele:

Farní kroniku psali administrátoři vždy v době svého působení ve farnosti. Výpis z kroniky byl zaměřen především na události týkající se nového kostela, příp. na zajímavosti mající vztah k dění ve městě. Některé výpisy nebylo možné přepsat doslovně (bylo nutno je zkrátit).

Kněží ve vítkovské farnosti

Jan Raschdorff – asi poslední protestantský farář ve Vítkově, pocházel z Vratislavi. Od 19.7.1610 vlastnil zde usedlost, kterou koupil za 300 F od Adama a Barbary Oderských. Dům sousedil se svobodným dvorem pána Mikuláše Štáblového (fojství), roku 1640 náležel Pavlu Maiwäldrovi. J.Raschdorff zemřel asi r. 1622, neboť Joachim Bayer, německý kazatel ve Fulneku, byl presentován od Viléma Alexandra Oderského jako nástupce dne 26.11.1622, ale pravděpodobně marně. Originál je v konsistorním archivu (Wolny). Roku 1625 zvýšil Vilém Alexandr Oderský věž kostela.

Martin Filip Walter – je první známý katolický farář po reformaci. V úvodu k první matrice, začínající 1.1.1635, píše: Benevolo lectori salutem! Hactenus libris parti spoliato templo amissis, partim aliis ob successorum instabilitatem non curatis nemo baptizatorum vel copulatorum vel etiam mortuorum consueto ubivis more inscribi potuit. Nunc vero, cum et ego aliquantum ex gravissimis belli motibus respiraverimus, et ego aliquandiu iam stabilis factus sim, teneri diutius non potui quam vestigiis aliorum insistendo libro iterum curato nomina baptizatorum, copulatorum et vita functorum, imprimis ad laudem Sanctissimi Numinis et Sanctissim Nominis Dei, deinde pro meliori multorum commendo huc adnotarem. Sit itaque Deo bene propitio Annus 1635. Scripsit hunc temporis Wingstadii parochus Magister Martinus Filipus Walterus, SS Theologiae Baccalareus. Poslední křest od jmenovaného: 14.9.1635. Z toho plyne, že zde bylo před ním několik katolických kněží, ale ne na dlouho. On už je trochu stářejší, mohl zde být už asi dva roky, tedy od r.1633. Kostel byl vyplněn asi za vpádu Dánů 1626/27, kdy ti to opanovali Vikštejn.

Adam Pacher – kněz řádu řeholních kanovníků sv. Augustina z Fulneku. Začal křtít po 14.9.1635. Pocházel z Feldts (v Rakousku?), někde v kronice psáno Geltsch, jinde Teld. Na konci r.1639 poznamenal: Za pět let pokřtěno 214 dětí. Některé zápisy z Melče a Radkova jsou psány česky. Za něho zde působil „nějaký čas“ – asi několik měsíců misionář jezuita z Opavy **P. Jiří Novák**. Tentýž působil předtím v Klatovech. Ve dnech 4.-

13.4. byla zde a v jednotlivých vesnicích sv. zpověď a přijímání. Jiný jezuita působil v Odrách. Dohromady měli 800 zpovědí a 590 obrácených (včetně). P. Adam Pacher zvolen r. 1645 za preláta fulneckého kláštera. Psal se ještě jako farář ve Vítkově a ve Svatoňovicích, neboť když ve Vítkově byli protestanti, stal se filiální kostel ve Svatoňovicích pro zbylé katolíky, hlavně v osadách, farním.

Tomáš Pavel Hickel 1645 - 1647. Narodil se asi r. 1619 ve Svitavách (Ullrich: aus Wigstadt). Presentován a investován od biskupa olomouckého. Nezanechal nic písemného. Roku 1647 ustanoven farářem ve městě Libavě. Dne 1.7.1665 byl zde za kmotra při křtu chlapce Jana od varhaníka Ullmanna. Zemřel v Libavě r. 1683. Wolny má otazník o jeho příchodu do Libavy. Snad byl ještě někde mezi tím. Od r.1665 byl jistě v Libavě.

Jan Karel Leontius - ustanoven olomouc. biskupem 30.6.1647. Byl zde pouze rok.

Pavel Brugmann 1648 – 1649. Augustinián z Fulneku, do Vítkova přišel 27.5.1648, byl zde pouze rok.

Matouš Jeroným Beyger 1649 - 1662. Světský kněz, ustanoven 22.9.1649, farnost převzal 19.10.1649. Rodák ze Svitav, neboť zde u něho dne 14.9.1660 zemřel jeho otec, "někdejší občan svitavský" ve stáří téměř 100 let. Die svědectví faráře Kreisela zaznamenal příjmy faráře od farníků.

Jan Nepomuk Hecke 1662 - 1663. Nastoupil 28.7.1662. Po roce působnosti v r.1663 odešel do Osoblahy.

Tobiáš Adalbert Kreisel 1663 - 1695. Narodil se v Budišově asi r. 1635. Předtím působil v Kostelci, brněnské diecési, odkud utekl před Turky do svého rodného kraje. Ustanoven 5.11.1663 olomouc. biskupem Karlem Josefem z Liechtenštejnu, stár 28 let. Za něho byla 1.9.1682 generální visitace děkanátu Budišovského. To byla "již Curatie celá katolická". Při této visitaci byla stanovena pevná škola „pro faráře Kreisela a nástupce“. Visitátorem byl světící biskup Jan Josef hrabě Bernini. Farář Kreisel zaznamenal první obšírnější zprávu o farnosti Vítkovské z roku 1690. Řídil farnost 31 roků. Od 13.5.1694 nevykonával svůj úřad, ale jako administrátor zde působil P. Ferdinand Scholz. Zemřel zde 13.11.1695. Pochován zde, podle Kroniky M. Stephanova ve zdejší kostele, podle Cuculina u zdejšího kostela.

Ignác Ferdinand Isidor Scholz 1695 - 1704. Asi půl druhého roku zde jako administrátor. Farářem jmenován 1.12.1695. Instalován děkanem budišovským Janem Tad. Maurerem 8.2.1696. Byl Artium Liberalium et Phil. Magister necnon SS Theologiae Baccalareus. Za něho byla r. 1703 dokončena nová fara v té velikosti, jak je dodnes. Dne 26.2.1704 byl přeložen do Sobotina. Zároveň s farářem odešel (do Budišova) i učitel a varhaník Irmler.

Jiří Cuculinus 1704 -1710/1711? Přišel sem po 26.2.1704 z Horního Města u Rýmařova, kde byl farářem. Byl to člověk prozíravý a muž činu, neboť brzy po svém příchodu pořídil první zdejší Kroniku (18.8.1704). Měl po ruce různé starší zápisy předchůdců, některé jen na malých papírech. Za něho se vedl spor o ius patronatus (patronátní právo) mezi biskupem a světskou vrchností. Měl také spory s vrchností a s městskou radou, proto dobrovolně resignoval a odešel za faráře do Vyšehovic.

Tomáš Bartsch 1710(1711) - 1720 Narodil r. 1663. Nastoupil 5.5.1711(?). Za něj dostavěn zámek na Horní Vsi. Koncem r. 1720 odešel do Libavy (Wolny jej uvádí v Libavě od 9.1.1721 do 1747 – str. 56). Do příchodu M. J. Stephanova zatím zde administrátor **P. Antonín Wohnsiedel**.

Michael Josef Stephan od 21.4.1721 (jiné datum 22.6.) – do 1749. Narodil v Šenově r. 1679. Je to jeden z nejzasloužilejších zdejších farářů. Nestačila mu Kronika Cuculina, ale r.1736 již psal druhou, větší. Hlavně však přestavěl kostel. Připravoval se na to již od r.1726: opatřil dříví a žádal Konsistoř o povolení zvýšit kostel o půl sáhu, aby mohla být proražena nová okna, ježto kostel je velmi nízký a tmavý. Peněz měl hotových již tehdy 393 Tl. Na jiném místě popisuje tento

původní kostel (před přestavbou): „Byl docela nízký, měl nahoře tři podlouhlá nahoře zahrocená okna, na píd široká, složená ze čtvercových kamenů, tak hluboce dolů zapuštěná, že když se shromáždil lid na kůru, jedna osoba před nimi stojící, zakryla a zatemnila celé okno. Musí to být prastarý kostel.“ Roku 1730 skutečně zvýšil loď kostela o 3 stopy, prorazil nová okna, nový strop dřevěný a nový krov. Roku 1732 opravil věž, podpěru pro zvony, krov věžní a střechu. R. 1734 prodloužil loď o 2 sáhy, nový širší a delší presbytář, nové 2 sakristie a oratoře nad nimi, druhý boční oltář, nové lavice a mnoho jiného do kostela. Opravil hřbitovní zeď, přičemž našli nějaký starý kámen ve zdi, na kterém prý přečetli s námahou letopočet 959. On první měl zprvu jednoho, pak dva kooperátory. Roku 1735 byly zde dvě primice: 10. 4. P. Františka Esslera a 27. 12. P. Rafaela Rasimofského. Oba klienti von Wipplara. Roku 1749 odešel za faráře do Libavy, kde byl do r.1751.

Josef Richter 1749 - 1752. Jak sám píše, byl předtím už 24 roků v duchovní správě: 6 roků kooperátor v Odrách, 12 roků kaplanem ve Vel. Losinách, 6 roků kooperátorem v Kolštejně. Jmenován sem od kard. biskupa Ferdinanda de Troyer a investován 29. 8. 1749. Za něho bylo např. v r. 1750 ve vlastním Vítkově 1350 obyvatel, z toho bylo u velikonoční zpovědi 850, tedy 63%. Opravil faru. Měl spory s vrchností, např. kvůli pálení pálenky. V dubnu 1752 dostal faru v Rýmařově.

Jindřich Kuhn 1752 – 25. 3. 1763. Narozen v Chařové – Krnově. Za něho postavena věž ve filiálním kostele ve Svatoňovicích. Zemřel zde 25.3.1763.

Karel Matzner 2. 5. 1763 - 30. 6. 1780. Narodil se v blízkých Guntramovicích asi r. 1705. Vysvěcen asi r. 1730. Byl zde dříve 20 roků kooperátorem, tedy od r. 1743. Za faráře investován 2.5.1763. Za něho vyfařeny r.1764 Svatoňovice a přifařeny do Budišova. Ve Vítkově farářem 17 let, celkem zde 37 roků. Zemřel zde 30.6.1780. Nejdéle zde působil! Dožil se 75 roků.

František Pfleger 1780 - 1800. Narozen v Bílovci asi r. 1755. Než přišel do Vítkova, byl 25 let v duchovní správě, poslední zámecký kaplan na Mírově. Jmenován prvním arcibiskupem Antonínem Teodorem hrabětem de Colloredo et Valdssee, investován 5.8.1778. Koncem 18. století bylo město již skoro úplně katolické. Roku 1785 vyfařeny Nové a Staré Těchanovice a Lhotka a zřízena pro ně farnost v Nových Těchanovicích. Zde zbyl Vítkov s Dolní a Horní vsí a Čermnou. Dne 11. 3. 1789 bylo výnosem Gubernia rozhodnuto patronátní právo. Přešlo od biskupa na majitele panství se všemi právy i povinnostmi - tehdy to byl baron Wilhelm von Wipplar. Ke konci života byl P. Pfleger jmenován víceděkanem budišovského děkanátu. Zemřel zde 1. 4. 1800 (Wolny a Ullrich uvádějí 2. 4. 1800). Působil zde 19 roků a 9 měsíců.

Jan Sarkander Wolf 1800 - 1806. Narozen 21. 12. 1753 v Bílovci. Národností německé, ale znal trochu česky. Světský kněz. Studia provotfídně v Olomouci. Ordinován 19.9.1778 arcibiskupem Antonínem Teodorem hrabětem de Colloredo. Působil nejdříve jako kooperátor a pak jako katecheta sedm roků v Bílovci. Když vypukla válka (bavorská a turecká), na nějaký (krátký) čas řídil Hospitale Legionis Lacyanae (Lacy = tehdejší polní maršál a ministr vojenství). Pak patnáct roků zde jako kooperátor a katecheta (katecheta osm let) a od smrti faráře Pfelegera jako administrátor. Farářem jmenován 18. 11. 1800, investován 26. 11. (Ullrich str. 233: zde od r. 1786). Byl dobrého zdraví, vynikající kazatel a katecheta, příjemné povahy. Všude plnil dobře své povinnosti. Zemřel zde 10. 3. 1806. Kaplanem byl za něj P. Augustin Fuchs. (Ulrich si všiml: na faře Vlk a Liška).

Jan Nepomuk Weywoda 1806 - 1811. Narozen 18. 5. 1779 ve Švábenicích na Hané. Národnost česká, uměl německy. Světský kněz. Teologická studia v Olomouci (4r.) dokončil r. 1803 prvotfídně. Ordinován 28. 8. 1803 od svět. biskupa Aloise Josefa hraběte Krakowského z Kolowratů. Už 29. 8. jmenován za kooperátora do Spálova, kde byl 3 roky. V svých 27. letech byl dne 28. 5. 1806 jmenován zdejším farářem. Patron Emanuel von Zawisch. Dodnes je zde po něm patná na zaopatřování. Dne 8.

6. 1808 visitace. Kooperátoři Augustin Fuchs (mnohem starší než farář) a pak Gabriel Schiffner.

Jan Ritz 1811 - 1821. Narozen 28. 2. 1780 v Novém Jičíně. Národnost německá. Světský kněz. Studia v Olomouci, dokončil r. 1806 protfídně. Ordinován 22. 9. 1806 od svět. biskupa Aloise Josefa hraběte Krakowského z Kolowratů. Od vysvěcení kooperátorem ve Dvorcích do 9. 8. 1811, kdy byl zde jmenován farářem. Ve Vítkově nastoupil 18. 8. 1811. Dne 2. 10. 1812 oddával Emanuela Zawische s Charlottou von Stockholzer (on 36 let, ona 25 let; svědci: správce Peregrin Milan a koop. Karel Schiffner). Zemřel zde 30. 5. 1821 na mrtvici (dicitur se suspendisse) ve věku 41 let. Pohřben zde 2. 6. za velké účasti kněží zblízka i z dále. Po kooperátoru Schiffnerovi zde byl P. Leopold Brossman.

Leopold Brossman 1821 - 1850. Narozen 15. 5. 1792 v Mor. Vítkovicích. Národnost německá. Světský kněz. Studia v Olomouci dokončil r. 1817 eminenter. Ordinován 1. 9. 1817 od arcibiskupa Maria Tadeáše von Trautmannsdorf. Do Vítkova přišel 3. 10. 1817. Od 1. 6. 1821 zdejším administrátorem, farářem od 30. 8. 1821. Velmi horlivý pastýř duší, snažil se povznést náboženský život farnosti. Dle jeho vlastního výkazu z 21. 12. 1833 bylo toho roku ve Vítkově 2124 katolíků a jen jeden nekatolík, 11 židů. Na Horní Vsi 963 katolíků, na Dolní Vsi 165 katol., v Černé 421 katol., celkem 3673 katolíků. Všechno německé. Kolonie: Nýtek, Veselka, Prostřední Dvůr. Po menších opravách na kostele dal r.1830 kostelu zcela novou střechu včetně stropu, bedněného na způsob klenby. Zvětšil varhany a pořídil zlatý ornat za 330 zlatých. Za něho postavena r. 1825 socha sv.Floriána a kamenný kříž u hřbitova. Kooperátoři: Antonín Glauder, Jan Sommer, Augustin Felgenhauer.

Poslední léta měl spor s farníky o Stolní groš. Dne 3. 9. 1842 přijel kard. Maximilián Josef von Sommerau-Beckh, 4. 9. generální visitace a biřmování. Zemřel zde 15.10.1850 (Ullrich: 19. 10.) ve věku 59 let.

Karel Knapp 1851 – 1880 (1877). Narozen 30.9.1807 ve Šternberku. Rodiče Jan a Alžběta Knappovi. Světský kněz. Studia teologie ve Vídni dokončil v r. 1833, odtud si přinesl větší rozhled. Ordinován 10.12.1833 od arcibiskupa olomouckého Ferdinanda Maria de Chotek. První místo kooperátor ve Fulneku, pak kaplanem ve špitále v Bílovci, sem přišel 14. 3. 1851. Byl to člověk plný temperamentu i píce. Dokázal pozvednouti náboženský život farnosti. Za něho postavena socha sv.Marka na náměstí, kaple na Horní Vsi. Získal si důvěru, úctu, lásku i vděčnost farníků. Dne 10. 6. 1872 byl zde na generální visitaci a biřmování arcibiskup kardinál Bedřich z Fürstenbergu v doprovodu hraběte Belrupta. Vše dopadlo k úplné spokojenosti. R. 1860 vyhořel kostel. Jeho přičiněním mohly bohoslužby pravidelně pokračovat v sále na náměstí. Chtěl hned stavět nový kostel. Když však viděl, že to tak hned nepůjde, dal co nejdříve provizorně opravit kostel vyhořelý. Jako 70ti letý šel do pense, ne zcela dobrovolně. Kooperátor Eduard Theiner jmenován 24.10.1877 administrátorem, správu převzal 28. 10. 1877. Udělal spolu smlouvu, že administrátor mu bude platit ročně 365 Zl. pense z farního obročí. Při předávce zastupoval budišovského děkana farář z Klokočova František Hanák. Obec ocenila jeho zásluhy: ve svém zasedání z 23. 12. 1877 usnesla se dát mu malý čestný dar. Byl mu předán v neděli 30. 12. o půl dvanácté dopoledne na faře. Toho večera byl uspořádán na jeho počest v nejlepší hotelu Goliath v 18. hod. slavnostní banket na rozloučenou. Žil zde pak na odpočinku krátce: zemřel 7. 10. 1880 ve věku 73 let a 7 měsíců. Pohřben byl 9. 10. budišovským děkanem Eduardem Fischerem. Kooperátoři: Florián Mader(?), František Nietsch, David Körner, Alois Hlaváč, Ferdinand Manek a Eduard Theiner.

Ferdinand Manek 1881 - 1890. Narozen 1. 3. 1843 (na náhrobku 1842) v Bludovicích u Nového Jičína. Studia absolvoval v Olomouci r. 1867, ordinován 5. 7. 1867 arcibiskupem Bedřichem z Fürstenbergu. Nejdříve byl kooperátorem v Libavě, od července 1870 do konce února 1871 administrátor v Černé u Podstátu, od 1. 3. 1871 do dubna 1872 administrátor v Dětiřovicích u Křmova, od 10. 4. 1872 do 12. 8. 1872 kooperátor ve Vítkově. Dne 10. 7. byl přeložen do Rázové jako koope-

Tor, ale farář Knapp žádal 20. 7. o jeho ponechání. Konsistoř odpověděla, že je to nařízení od arcibiskupa (snad po generální visitaci). Pak se stal farářem v Hraběšicích, ale když se uprázdnilo místo faráře ve Vítkově, požádal o ně a dostal je od 1. 4. 1881. Hned se chopil myšlenky stavby nového kostela: r. 1882 založil spolek pro postavení nového kostela. Město se nabízelo, že na kostel dodá kámen a dříví. Protože se obával oddálení stavby, nepřál vyřazení Černné. Černná vždycky hojně přispívala na kostelní opravy. Aby vyhověl potřebám farníků v Černné, žádal pro Vítkov ještě jednoho kněze. V tom však zase narazil na odpor otců města, kteří se v jednom sezení r. 1887 usnesli krátce a jasně: "Město nemůže nésti náklady, spojené s druhým kaplanským místem ve Vítkově, s ohledem na nepříznivé poměry". R. 1887 (20. 7.) dostal z Olomouce od ordináře přísnou důtku za velké vydání, které provedl bez povolení. Poněvadž to však do datečně dobře motivoval, bylo to schváleno. O co šlo? Nevíme. Roku 1888 byla za pomoci obce postavena v Prostředním Dvoře kaple sv. Josefa. Zemřel ve Vítkově 7. 11. 1890 na zvláštní vodnatelnost, ve věku 47 let a 9 měsíců, aniž mohl svůj velký plán s kostelem uskutečnit. Zapořoval jej P. František Klos z Rudoltovic. Pochoval jej 9. 11. (10. 11.) děkan František Žák z Budišova.

Jan Hermet 1891 - 1920. Narozen 13. 4. 1850 v Jiřikově u Rýmařova. Rodiče: Jan, nadučitel, nar. 1. 7. 1819, učil též Pudelsdorf (Křivá, farnost Dol. Dlouhá Loučka u Uničova), na odpočinku zde zemřel 1. 6. 1894 ve věku 71 let; matka Martina roz. Klárová. Gymnasium v Kroměříži. Teologie v Olomouci do r. 1875. Ordinován v Olomouci 5. 7. 1875 od arcibiskupa Bedřicha z Fürstenberku. Ustanoven kooperátorem v Holčovicích u Krnova, pak v Zátoru a Berouně. Dne 18. 3. jmenován farářem zde, faru převzal oficiálně 5. 8. 1891. Dosavadní administrátor P. Klement Cigoš zde zůstal jako první kooperátor, druhý byl P. Bohumil Balcárek. Byl to moderně smýšlející muž, laskavý pastýř, družný a veselý, proto si získal mnoho přátel, takže mohl uskutečnit plány Knappovy a Mankovy: stavbu nového kostela. Byl to strhující kazatel. Prý rad ševcoval. Za něho změněn reálný patronát, který převzalo město koupí panství, v patronát osobní. Souhlas s tím dalo zastupitelstvo města v r. 1891. Protože to však chtěla konsistoř schválit jen pod podmínkou, že město může navrhnout jen temo, jednání se protahovalo. Konsistoř musela od své podmínky ustoupit a v zasedání 12. 12. 1894 oznámil starosta Dr. Zimmer, že od té doby má zastupitelstvo právo jmenovat faráře. Také P. J. Hermet se stavěl proti vyřazení Černné a otcové města ho v tom podporovali, protože by to poškodilo stavbu kostela. Poslali do konsistoře zvláštní delegaci, ale jejich námaha byla marná. Roku 1899 dostala Černná žádanou faru. Dne 2. 8. 1899 tam byl investován za prvního faráře zdejší kaplan P. Josef Lindenthal. Jmenování P. J. Hermeta: 8. 11. 1901 auditorem, 8. 11. 1902 viceděkanem a 25. 10. 1911 děkanem. Po stavbě kostela, tak šťastně dokončeného, dostal titul assessora. Dne 30. 8. 1917 obdržel rytířský kříž řádu Františka Josefa. Podle díla, které zanechal, a podle vyznamenání, jichž se mu dostalo, lze o něm říci, že to byl najzasloužilejší zdejší farář. Světová válka na něho silně působila. Válka a starosti s kostelem mu podryly zdraví. Aby je našel, odjel do Janských Lázeň. Avšak tam jej dne 20. 6. 1920 zastihla smrt. Pochován byl dne 24. 6. na zdejší hřbitově u hlavní sochy, tak aby viděl na nový kostel.

Jan Lutz 1920-1935. Narozen 24. 12. 1873 ve Čtyřiceti Lánech u Svítav. Národnost německá, ale ovládal obě řeči. Studoval Gymnasium v Kroměříži, teologii v Olomouci 1894-1898. Vysvěcen 5. 7. 1898 od arcibiskupa Theodora Kohna. Od 6. 7. 1898 působil jako novokněz v Nové Vsi u Krnova (jako druhý kooperátor). Dne 21. 12. 1898 jmenován kooperátorem v Holčovicích, od 5. 6. 1901 administrátorem tamtéž. Pak kooperátorem v Březové. Na podzim r. 1902 jako kooperátor v Libavě. Tehdy složil prosynodální zkoušky. Dne 4. 9. 1908 poslán jako kooperátor, později jako administrátor do Velkých Valtovic. Dne 30. 12. 1908 zpět do Libavy jako kooperátor a 18. 1. 1915 jako administrátor tamtéž. Dne 1. 4. 1913 administrátor a farář v Německé Hůzové. Konečně 1. 11. 1920 jmenován farářem ve Vítkově, přišel 9. 11.. On požadoval vnitřní zařízení do kostela, zvláště zvony. Dne 3. 4. 1923 dostal publicam laudem, 10. 11. 1930 límec. Do 26. 12.

1934 ještě křtil, pak uleh 15. 2. 1935 zemřel. Pohřben zde 18. 2. 1935 v hrobě faráře Manka. Hospodyně Žofie Hamplová, služka Marie Gansová.

František Müller 1935 - 1941. Narozen 14. 1. 1897 ve Svítavách, syn tkalce Františka Müllera a Antonie Polzové. Gymnasium studoval v Kroměříži (malý seminář), maturoval 14. 10. 1916 tamtéž. Do konce války byl u vojska. Teologii studoval v Olomouci 1918 - 1922. Na kněze vysvěcen 5. 7. 1922 v Olomouci. Dne 17. 7. 1922 byl jmenován kooperátorem v Rýmařově, potom ve Štemberku, odkud dne 6. 10. 1926 poslán jako kooperátor do Vítkova. Po smrti faráře Lutze jmenován administrátorem. Farářskou zkoušku si udělal již 12. a 13. 10. 1933. Dne 30. 12. 1937 auditor, za 2 roky děkanský límec. Nejen jako kaplan, ale i jako farář byl apoštolem mládeže. Pracoval v katolickém spolku. Chodil s dětmi do prázdninového tábora u Nových Těchanovic. Po odpoledním vyučování chodil hned do spolku a vrátil se teprve večer, když se cvičilo divadlo, vracel se až v noci. Farní agendu a zaopatřování v nemocnici ponechal kooperátorovi. Dobře vycházel s P. A. Bubíkem. Dne 3. 7. 1941 byl zatčen na farském poli pro dopis mladému farníku. V něm vyjádřil protinacistické smýšlení. Psal o Božích mlýnech, jež melou pomalu, ale jistě. Dopisů asi bylo více. Dopis byl bohužel otevřen a zadržen. Vězněn byl v Opavě do 22. 10. 1941, ale hlavně od 8. 11. 1941 v koncentračním táboře v Dachau jako č. 28638. Po osvobození tábora 9. 4. 1945 zůstal pro nemoc v nemocnici v Dachau, kde žil několik let. Na faru neresignoval. Farnost za něj spravovali: Dr. František Pilhatsch, katecheta; P. Josef Greve OSC (27. 6. 1941- 6. 9. 1941); P. Karel Böttger OMI (25. 12. 1941 - 10. 5. 1942); P. Rudolf Nather (16. 5. 1942- 6. 5. 1946). Dne 8. 7. 1962 slavil 40. výročí svého kněžského svěcení jako „Pfarrvikar in Westerholzhausem“. Kooperátoři za něho: P. Alfréd Bubík; P. Bedřich Zoubek; P. Arnošt Friedel; P. Karel Pelikán. Hospodyně: Marie Sturmová a služka Marie Gansová z Libavy

Rudolf Nather 1942 - 1946. Spravoval farnost za P. Fr. Müllera (uvězněného v Dachau) do května 1946. V zápise z 12. 7. 1946 o předání farnosti jako předavatel uvedl: „Farní kostel byl při frontě v květnu r. 1945 silně poškozen. Střecha je opravena, takže do kostela neprší. Díry od granátů byly zazděny, žlaby byly opraveny nebo nahrazeny novými. Bohoslužby se doposud konají ve starém kostele, který byl na jaře r. 1945 nově vymalován. Starý kostel na hřbitově zatím úplně dostačuje, protože ve Vítkově není ani dva tisíce osídlenců a asi šedesát rodin je náboženství evangelického“. Dne 16. 7. 1946 odjížděl šestý transport do Německa, se kterým byl též odsunut P. R. Nather, provisor ve Vítkově.

P. Bohumil Zaňka 1946 - 1951. Narozen 10. 4. 1919 v Hraběšicích, okr. Šumperk. Vysvěcen 19. 12. 1942 ve Vratislavi. Před příchodem do Vítkova působil v Ostravě-Svinově, v Bělitolíně, v Březové u Vítkova. Dne 6. 5. 1946 byl ustanoven provisorom jako první český kněz. Na vítkovském nádraží byl slavnostně přivítán předsedou národního výboru Františkem Linhartem, dalšími osobnostmi, školními dětmi a katolky. Zasloužil se o opravy nového kostela silně poškozeného válkou, zvláště obnovu malovaných a figurálních oken a doplnění vybavení pro potřeby bohoslužeb.

Od roku 1949 začala pro kněze těžká doba. Byli postaveni pod dozor místních akčních výborů, které podávaly o nich zprávy okresním akčním výborům. V neděli 19. 6. 1949 přečetl v kostele oběžník katolických biskupů, ačkoli toto bylo státními orgány zakázáno. Za toto byl odsouzen Okresním národním výborem ve Vítkově k pokutě 5.000 Kč, v případě nedobytosti vězením 14 dnů. Odvolání, které podal, bylo zamítnuto a výměr byl ztřeštěn odebráním řidičského průkazu. V říjnu 1949 dostal pozvání k soudu v Praze na Pankráci, kde byl žalován pro „pobuřování lidu“, způsobené čtením oběžníku. K soudu nejel. V roce 1950 byl vyslýchán Státní bezpečností pro podezření z šíření oběžníků. V případech, kdy nemohl vyučovat náboženství, zastupovala jej katechetka sl. Žofie Marešová až do září 1950, kdy dostala zákaz vyučovat katolické náboženství jako osoba „politicky neúnosná“.

Dne 5. 1. 1950 nastoupil na kaplanské místo P. Stanislav

Šuránek, který zároveň administroval excremendo Větrkovice, kde byl těžce nemocen větrkovský pan farář. Kaplan se těšil u lidí velké oblibě. Dne 19. 4. téhož roku přišel na faru velitel četnické stanice a z příkazu krajského národního výboru vykázal P. S. Šuránka z Vítkova. Opustil Vítkov posledním vlakem toho dne. Na nádraží jej doprovázel P. Zaňka.

Dne 20. 3. 1951 v úterý před velikonoce byl po domovní prohlídce P. Zaňka zatčen. Na jeho místo byl jmenován P. Antonín Loprais, kooperátor ve Fulneku. Ten se však jmenování bránil, stejně jako další. Po několikátýdenním jednání byl do Vítkova jmenován P. Josef Krakovič.

P. Bohumil Zaňka byl 18 měsíců mimo službu (ve vězení), potom působil v Zábřehu na Moravě, v Jívové a v Ostravě-Zábřehu. Zemřel 7. 11. 2002. Pohřben je na Městském hřbitově v Opavě do hrobu biskupa Josefa Martina Náthana.

P. Josef Krakovič 1951 - 1972. Narodil se v Místříně (Svatobořice-Mistřín). Vysvěcen 4. 7. 1943, primice 11.7.1943 v rodné obci. Do Vítkova byl jmenován dne 20. 4. 1951. Hned 21. 4. nastoupil a v neděli 22. 4. 1951 měl první bohoslužby. Po dobu svého působení ve Vítkově se snažil udržovat oba kostely v provozuschopném stavu, což ho stálo nemálo úsilí. Byl velký milovník historie, často bádál v archivech. Jeho zásluhou jsou přeloženy záznamy především o místních kněžích z kroniky J. Ullricha a doplněny o další informace z jiných zdrojů. V lednu 1968 oslavil své 50. narozeniny a 30. 6. v neděli 25 let od kněžského vysvěcení. Na tuto oslavu přijelo z rodné obce několik autobusů i se známou kapelou Místřínanka. Na stejný den připravil s farníky primici novokněze z Vítkova P. Fr. Adamce, již se zúčastnilo asi 7.000 lidí. V neděli 23.7.1972 časně ráno byl odvezen do Opavy na chirurgii s akutním zánětem slepého střeva. Operace i léčení probíhalo velmi dobře, takže za týden se již mohl vrátit. Mezitím však přišla z konzistoře intimace: P. Josef Krakovič je jmenován od 1.8.1972 administrátorem v Plesné u Ostravy a ve Vítkově bude administrátorem dosavadní kooperátor P. František Pevný. Přesídlení bylo vázáno na přesun jiných kněží, takže se uskutečnilo až 4. 10. Zemřel v Plesné 10. 1. 1986 na mrtvici. Pohřben byl ve svém posledním působišti. Na jeho pohřeb 16. 1. jel také autobus vítkovských farníků. Kooperátoři za něho: P. Vojtěch Odložil (1. 8. 1969 - 2. 12. 1971); P. František Pevný (od 3. 12. 1971).

P. František Pevný, SJ 1972 - 1993. Naroden 16. 2. 1921 v obci Svatý Štěpán. Na arcibiskupském gymnáziu v Kroměříži maturoval v r. 1941. Pak rok studoval v Olomouci na Kapitulním děkanství (vysoké školy byly nacisty zavřeny). V r. 1942 totálně nasazen v Berlíně po dobu 13 měsíců. Na vánoce 1943 přijel domů na dovolenku a do Německa se už nevrátil. Pokračoval ve studiu na Kapitulním děkanství až do května 1945. V říjnu 1945 (po obnovení vysokých škol) nastoupil do semináře v Olomouci. Protože mu bylo předcházející studium po přezkoušení započítáno, byl vysvěcen již 5. 7. 1947 olomouckým biskupem P. Stanislavem Zelou. Jeho prvním místem byly Drahotuše, kde působil do února 1949. V noci z 11. na 12. 2. 1949 jej zatkl Státní bezpečnost a zavřeli ho do vyšetřovací vazby. Dne 29. 6. 1949 byl odsouzen k 12 letům vězení za velezradu. Tento trest mu byl později zpřísněn na 14 let. Hned druhý den po odsouzení byl převezen do Jáchymova – známých uranových dolů. Postupně vystřídal kriminály Homí Slavkov, Bory, Horní Bříza, Kartouzy. V r. 1953 byl převezen do Mirova, kde v tu dobu bylo v horním patře 260 kněží a biskupů. V roce 1955 byl převezen opět do Jáchymova třídit rudu. Od r. 1956 byl vězněn v Leopoldově. V Leopoldově bylo zavřeno mnoho jezuitů a i on se v r. 1959 rozhodl vstoupit do řádu Tovaryšstva Ježíšova (do té doby byl světský kněz). Dne 9. 5. 1960 se po velké prezidentské amnestii vrací domů. Ani po propuštění z vězení nemohl vykonávat duchovní službu, ale musel se hlásit u Pozemních staveb Zlín. Byl přidělen do Všetína k zedníkům, u kterých pracoval jako pomocný dělník do r. 1964. V tento rok byl poslán do obce Měděnec, kde pracoval jako údržbář a částečně také jako duchovní správce v ústavu sociální péče. Po uvolnění poměrů v r. 1969 jej představený jezuitů poslal na zkušenou do Innsbrucku. Po srpnu 1969 přišla výzva z velvyslanectví k okamžitému návratu. Usoudil, že doma bude užitečnější a vrátil se. Po návratu ze zahraničí působil jako duchovní správce u sestřiček na Velehradě

(Vincetinum). Do Vítkova přišel 3. 12. 1971 jako kooperátor. Od září 1972 administrátor farnosti. Pomocný kněz do Vítkova již nebyl přidělen, proto od jeho jmenování administrátorem přizpůsoben bohoslužebný pořádek pro jednoho kněze. Zasloužil se o novou krytinu lodi i věže nového kostela a dokončení oprav škod způsobených ještě válkou. Protože chtěl uplatňovat liturgii dle II. Vatikánského koncilu, vybíhal na úřadech a poté realizoval zásadní přestavbu interiéru starého hřbitovního kostela. V těžké době normalizace, která způsobila velký odklon lidí od církve, v době kdy se obtížně sháněl materiál i odborní pracovníci, využíval při opravách kostelů svých dovedností, získaných za 11 let strávených v kriminálech. Často ho bylo vidět v montérkách. Za jeho působení Vítkov navštívil bývalý vítkovský kněz P. František Müller.

Od července 1993 odchází předávat své zkušenosti mladým adeptům řádu Tovaryšstva Ježíšova jako magister do kláštera v Kolíně. V roce 1997 vypomáhal několik měsíců na Velehradě a ještě v témž roce byl ustanoven rektorem kostela Nanebevzetí Panny Marie v Brně, kde působí dosud.

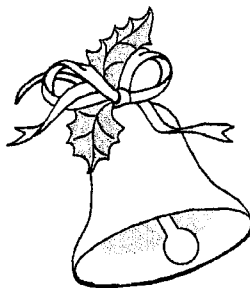
Hospodyně Marie Kadidlová, která velmi ochotně nastoupila na faře ve Vítkově hned v říjnu 1972 do pracovního důchodu. Na konci září 1989 ve věku 76 let odešla do Brna. Po jejím odchodu práci hospodyně přijala vdova Božena Niekischová. Na podzim r. 1990 ji vystřídala paní Františka Haasová.

P. Bartoloměj Jiří Šenkeřík, OFM Cap. 1993 - 1996. Narodil se 9. 4. 1946 v Tošovicích. Vysvěcen v r. 1976 v Olomouci. Je členem Řádu menších bratrů kapucínů. Po vysvěcení byl kaplanem v Opavě, pak působil 10 let ve Slezské Ostravě. Od 1. 10. 1993 ustanoven administrátorem pro vítkovskou farnost. Do Vítkova přišel z olomouckého kapucínského kláštera. Zasloužil se především o generální opravu vitráží v novém kostele. Z Vítkova odchází v červenci 1996 ke svým řádovým bratrům do Fulneku. Nyní farářem v Heřmanicích – Věska u Oder. Po dobu jeho působení hospodyně paní Františka Haasová, vdova z Vítkova.

P. Jaroslav Marek 1996 - 2000. Naroden 27. 5. 1940 v Halenkově. Před studiem v semináři pracoval v Košicích v projekční kanceláři. Teologickou fakultu vystudoval v Litoměřicích. Vysvěcen byl 24. 6. 1972 v Litoměřicích. Jeho působiště: Hůzová, Zlaté Hory, Město Albrechtice. Od července 1996 byl jmenován administrátorem ve Vítkově. Za doby jeho působení bylo pokračováno v obnově vitráží nového kostela. Odešel v červenci r. 2000. Hospodyně paní Bohumila Němcová.

P. Miloslav Šmahlík 2000 - dosud. Naroden 13. 6. 1970 v Čeladné. Pracoval jako obráběč kovů v NHKG Ostrava. Teologickou fakultu vystudoval v Olomouci. Byl vysvěcen 27.6.1998 biskupem Františkem Václavem Lobkowiczem. Po vysvěcení kaplanem v Třinci. Administrátorem ve Vítkově ustanoven od července r. 2000 - dosud. Za jeho působení bylo pokračováno v obnově nového kostela: dokončení oprav malých oken, rekonstrukce elektroinstalace, sanace vnitřních omítek včetně vymalování, ozvučení kostela, nátěr věží. Peníze na tyto práce byly získány z Česko-německého fondu a ze sbírek současných i bývalých občanů Vítkova. Provedl také důkladné opravy vnitřní části fary, ve starém kostele pak nové osvětlení nad křížovou cestou a nový rozhlas. Hospodyně paní Bohumila Němcová.

Závěrem nám dovolte, abychom vám popřáli krásné a pokojné Vánoce, pevné zdraví, klid a štěstí v novém roce.

**Za realizační tým výstavy
Jana a Josef Pruskovi
Marie a Jiří Mikulovi
Jana a Jiří Satkovi
Alžběta Kubišová
Daniela Olbertová**